

- розширення господарських зв'язків між виробниками та споживачами; використання передового вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- належна мотивація праці всіх категорій персоналу; активізація людського чинника та проведення кадрової політики.

На нашу думку, основним елементом системи якості продукції є формування нової концепції управління, контроль безпечності продуктів харчування, вдосконалення менеджменту на засадах світового досвіду.

Висновки. З метою контролю якості продукції на всіх етапах виробництва, необхідно створити чітку комплексну систему якості. Упровадження систем управління якістю, що відповідають міжнародним стандартам ISO серії 9000, дозволить:

- поліпшити імідж та зміцнити репутацію;
- підвищити задоволеність клієнтів та ефективність існуючої системи управління якістю;
- забезпечити гнучке управління підприємством, спростити й прискорити процедури взаємодії з клієнтами, скоротити брак, виробничі витрати тощо;
- підвищити прибутки, поліпшити організацію управління підприємством, залучати інвестиції.

Література:

- 1.Зорин Ю.В., Ярыгин В.Т. Качество технологической документации при подготовке предприятий к сертификации. Стандарты и Качество. – 2004. 95с.
- 2.Кардаш В.Я. Стандартизация и управление качеством продукции. – К.: Вища школа, 2001. – 189с.
- 3.Кафель П. Перешкоди впровадження систем управління якістю на польських підприємствах / П.Кафель, Т. Сікора П // Організація і управління. - 2004- № 4 [118]. - С. 8-12.
- 4.Управление качеством / под ред. С. Д. Ильенковой. – М: ЮНИТИ, 1998. – 350 с.

УДК 330.522.2:338.43

РОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Транченко Л.В., к.е.н., доцент

Уманської філії ПВНЗ «Європейський університет»

Досліджено роль основних засобів у забезпеченні ефективності аграрного виробництва. Запропоновано головні напрямки у підвищенні забезпеченості та ефективності використання основних засобів аграрного виробництва.

The role of fixed assets to ensure the efficiency of agricultural production. A key areas to enhance security and efficiency of the basic means of agricultural production.

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс України відіграє визначальну роль у досягненні продовольчої безпеки суспільства, яка є однією з основних умов стійкості та незалежності держави. Сьогоднішній його стан характеризується глибокими якісними змінами. Нові умови господарювання, зміна відносин власності, структурні зміни в економіці, які супроводжувалися значним спадом виробництва, вимагають пошуку нових резервів для покращення ситуації. Використання внутрішніх факторів збільшення ви-

робництва сільськогосподарської продукції, що є важливою умовою створення економічних резервів для сталого економічного розвитку агропромислового комплексу в майбутньому, можливе за умови раціонального рівня розвитку матеріально-технічної бази та її головної ланки основних виробничих фондів.

Кризові явища в економіці країни, посилення нееквівалентності обміну сільськогосподарської та промислової продукції, недооцінка основних засобів під час проведених чергових індексацій вартості ресурсів, недосконала амортизаційна політика спричинили спад інвестиційної активності в аграрному виробництві, уповільнення оновлення й підвищення ступеня зношуваності основних фондів, що привело до кількісних та якісних змін у їх структурі й видовому складі, а також до зниження ефективності використання основних засобів виробництва. У зв'язку з цим значно посилюється роль їх відновлення та підвищення ефективності використання. Досягнути цього можна за умови залучення необхідної кількості інвестиційних ресурсів, потрібних для техніко-технологічного переоснащення сільського господарства з використанням нових вдосконалених засобів праці та інноваційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі вивчення питань формування, підвищення економічної ефективності використання й оновлення основних засобів привертає увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні та практичні аспекти підвищення ефективності капітальних вкладень та особливості формування основних засобів, їх функціонування й відтворення, методи обґрунтування відповідних нормативів досліджувались і висвітлені у роботах вітчизняних учених: В.Г. Андрійчука, В.Г. Більського, П.І. Гайдуцького, М.Я. Дем'яненка, О.І. Дація, В.Я. Дзиковича, М.Й. Маліка, Л.О. Мармуль, В.Я. Месель–Веселяка, Л.Ю. Мельника, П.М. Макаренка, П.Т. Саблука. Разом з тим дослідження регіональних особливостей формування та оновлення основних засобів висвітлені недостатньо. Практичне та теоретичне значення вказаних проблем визначили актуальність теми.

Постановка завдання. Основними завданнями дослідження є дослідити роль основних засобів у забезпеченні ефективності аграрного виробництва і запропонувати головні напрямки у підвищенні забезпеченості та ефективності використання основних засобів аграрного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Здійснення безперервного відтворювального процесу у аграрній виробничій сфері об'єктивно пов'язане з постійним використанням матеріально-ресурсних засобів, з необхідністю їх системної заміни новими, більш досконалішими, що є закономірною умовою функціонування суспільного виробництва, обов'язковим чинником самого існування та розвитку людської спільноти.

Відтворювальний процес у сільському господарстві тісно пов'язаний з системним оновленням спожитих засобів виробництва на якісно новій основі. У виробничій сфері, приймає участь значна кількість різних видів матеріальних ресурсів, серед яких особливо важливе місце належить технічним засобам. Вони являють собою найбільш активну частину ресурсного потенціала

лу і у значній мірі визначають ефективність виробництва сільськогосподарської продукції. Тому, забезпечення сільськогосподарських товаровиробників технічними засобами для технологічних потреб і утримання їх у робочому стані є однією з основних умов ефективної організації виробничих процесів в усіх галузях АПК. За роки реформування сільського господарства без постійного оновлення матеріально-технічна база сільгоспвиробників зменшувалась, спрацьовувалась, фізично і морально старіла і нині знаходиться в критичному стані, як за кількісним, так і за технічним станом [1].

Важливим завданням вітчизняного машинобудування є також розробка та реалізація програм виробництва технологічних комплексів машин і обладнання для агропромислового комплексу, стимулювання освоєння виробництва нової техніки, підвищення відповідальності промислових підприємств за якість виготовленої техніки, створення системи її технічного обслуговування та ремонту. Особливого значення для створення конкурентоспроможного аграрного виробництва набуває формування та розвиток ринку техніки і обладнання, здійснення системи організаційних та економічних заходів, щодо розширення експортних поставок техніки тощо.

Головною передумовою ефективного агропромислового виробництва є достатнє забезпечення сільгоспвиробника тракторами і комбайнами різних модифікацій, а також навісним устаткуванням для них. Оптимальне поєднання кількості сільськогосподарської техніки та її техніко-економічних характеристик обумовлює своєчасність і якість виконання всього комплексу агротехнічних заходів, які використовує агропідприємство для виробництва сільськогосподарської продукції.

Довготривала кризова ситуація, яка охопила сільськогосподарське виробництво та інші галузі агропромислового комплексу, особливо відчутно вплинула на погіршення технічного оснащення, на порушення оптимальних строків виконання технологічних операцій у виробництві рослинницької і тваринницької продукції, на зниження ефективності галузей. Руйнування наявних матеріально-технічних засобів у сільському господарстві при відсутності їх заміни на якісно новій основі, призвело до різкого спаду обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, зниження продуктивності праці, погіршення фінансового стану і платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників [2, 4].

Отже, визначальна роль та економічне значення основних виробничих засобів полягає у тому, що вони завжди були мірилом та основою розвитку продуктивних сил сільського господарства, забезпечуючи відповідний рівень і темпи збільшення виробництва та підвищення продуктивності праці. А тому, в сучасних умовах у зв'язку з затяжною кризою в агропромисловому виробництві України, роль та значення основних засобів, як найбільш рушійної сили у виході з ситуації набуває все більшої уваги та інтересу.

Дослідження показало, що внутрішньогосподарські організаційно-економічні фактори є вирішальними в питаннях раціонального використання землі, технічних, матеріальних та фінансових ресурсів. Але багато в чому ефективність внутрішніх факторів може підвищуватись або знижува-

тись від макроекономічних умов зовнішнього середовища, особливо через державну політику цін, податків, регулювання виробництва залежно від потреб внутрішнього ринку і зовнішньої торгівлі. Серед цих заходів, покликаних покращити гнітюче становище галузі провідне місце належить вдосконаленню ринкових структур, банківської системи, фінансово-кредитному забезпеченню, страхуванню ризиків, інвестиційній та інноваційній політиці.

Першочергово, у господарствах необхідно створити умови для росту продуктивності праці як основи формування засобів нагромадження та споживання, запровадження оптимальної спеціалізації виробництва. Кожне господарство повинно забезпечувати відтворення валового продукту відповідно до вимог ринку, попиту і пропозиції, конкуренції. Не менш важливе раціональне використання наявного виробничого потенціалу, засобів праці та інших ресурсів як важливого засобу збільшення дохідності. Такий же підхід потрібно витримувати щодо використання обігових засобів у рослинництві, тваринництві та інших сферах господарської діяльності.

Зважаючи на те, що основним джерелом нагромадження інвестиційних ресурсів у кожному сільськогосподарському підприємстві є кошти, відраховані від прибутку господарської діяльності, створення умов для прибуткового їх функціонування стає важливим завданням організації ефективного виробництва. Однією з основних причин практичного призупинення інвестиційного процесу в аграрному секторі економіки стала збиткова діяльність більшості господарських формувань протягом тривалого періоду. Це призвело до вибуття з економічного обороту, без своєчасного і повного оновлення, значної частини матеріально-ресурсного потенціалу. Внаслідок порушення паритетного обміну між промисловістю, яка виготовляє товари для споживання сільським господарством, і виробництвом продуктів харчування, набуло обвального характеру згортання відтворювального процесу у сфері використання матеріально-технічних засобів. Значна частина технологічних операцій у рослинницьких галузях стала виконуватись поза встановлених строків, що призвело до зниження їх якості [3, 5].

Слід наголосити, що в період впровадження ринкових відносин, невинувато скоротились економічні дослідження проблеми розвитку інтенсифікації аграрного виробництва. Адже інтенсифікація являє собою складний, багатоплановий процес, який охоплює сукупність чинників, насамперед, організаційно-економічного і техніко-технологічного характеру, і який спрямовується на нарощування обсягів виробництва продукції, поліпшення її якості за рахунок застосування нових і новітніх високопродуктивних сільськогосподарських машин і знарядь, інших матеріальних ресурсів при впровадженні сучасних прогресивних ресурсозберігаючих і екологобезпечних технологій. Це комплексний процес розвитку і удосконалення знарядь праці, застосування нових технологій і організаційних форм виробництва. Тісний взаємозв'язок функціонування багатьох факторів у суспільному виробництві, їх взаємовплив в процесі відтворення потребує глибоких досліджень оптимальної структури матеріально-технічної бази стосовно регіональних ґрунтово-

кліматичних і економічних умов виробництва. Особливого значення набуває постійне дотримання пропорцій між силовими і робочими машинами, на основі яких, повинні формуватись відповідні робочі агрегати для здійснення технологічних процесів в рослинницьких, тваринницьких та інших галузях агропромислового комплексу.

Висновки. Отже, вихід з кризової ситуації, поступове відродження аграрного конкурентоспроможного виробництва, освоєння ринкових соціальних змін в українському селі можливе тільки шляхом інтенсифікації його галузей на основі інноваційної діяльності. Провідна роль у цьому процесі належить прискореному оновленню і розвитку матеріально-ресурсних засобів. Тому, головними напрямками у підвищенні забезпеченості та ефективності використання основних виробничих засобів, на сьогоднішньому етапі є: забезпечення їх кількісного росту та якісного удосконалення, органічно пов'язане з раціональною концентрацією та спеціалізацією виробництва, з економічною основою розширеного відтворення.

Література:

1. Демчук Л. А. Нормування оборотних засобів с/г підприємств [Текст]. - // Економіка АПК. — 2004. — № 2. — С. 56 — 61.
2. Кіпчинська С. Облік основних засобів у сучасних умовах господарювання: основні аспекти вдосконалення [Текст]. — // Персонал. — 2011. — №2. — С. 50—55.
3. Мармуль Л. О. Організаційно-економічні резерви матеріально-технічного забезпечення зрошувального землеробства // Формування і реалізація державної політики розвитку матеріально-технічної бази АПК в Україні. — К.: ІАЕ УААН, 2003. — С.544-549.
4. Месель-Веселяк В. Я. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва // Економіка АПК. — 2005. — № 6. — С. 17—26.
5. Михайловина С. О. Оцінка вартості будівель і споруд особистих селянських господарств // Економіка АПК. — К., 2011. — №4. — С. 83—87.

УДК 631.11

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Удовиченко М.О., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

Обґрунтовано концептуальні підходи щодо формування стратегії стійкого розвитку аграрних підприємств та портфелю стратегій у відповідності до рівня економічного розвитку з метою підвищення їх економічної стійкості, ефективності функціонування та конкурентоспроможності.

Grounded conceptual approaches in relation to forming of strategy of steady development of agrarian enterprises and to the brief-case of strategies in accordance with the level of economic development with the purpose of increase of them economic firmness, efficiency of functioning and competitiveness.

Постановка проблеми. Перехід аграрного сектора економіки країни на ринкові методи господарювання супроводжується рядом негативних процесів, серед яких різке ослаблення державної підтримки галузі, збереження диспаритету цін на аграрну продукцію та засоби виробництва, низька плато-